

یادداشت

تربیت لاکچری؛ عبور از جریان واقعی زندگی

مریم دلپور

دکترای سلامت روان

مدتی پیش مطلبی خواندم در مورد مدرسه‌ای در یکی از کشورهای حاشیه خلیج فارس که امکانات ویژه‌ای داشت و بخش عمده‌ای شامل امکانات رفاهی غیرمعمول می‌شد. در ایران و بخصوص در تهران هم مدرسه‌ای وجود دارد که با بهره‌مندی از فضای شبک، تجهیزات گران قیمت و انواع امکانات رفاهی و غیرضروری نام می‌شوند. خیلی از مردم عادی لاکچری بودن را با موفق بودن معادل تلقی می‌کنند. آیا پرهزینه و به اصطلاح لاکچری بودن مدرسه و آموزش منطقی است؟ تربیت لاکچری با اصول و مبانی تربیت در تضاد است و لاکچری بودن به معنای درست و موفق عمل کردن نیست؛ چون:

۱. یکی از مبانی اساسی تربیت، ساده و طبیعی بودن آن است. تربیت لاکچری تربیتی غیرعادی و متناقض با مبانی سادگی است. ۲. تربیت لاکچری، عبور از جریان واقعی زندگی است. بچه‌ها باید در فرایند تربیت با واقعیت‌ها آشنا شوند و خود را برای جریان واقعی زندگی آماده سازند. فرد بزرگسال در مسائل زندگی و جامعه با رویدادها و مشکلات و انسان‌های گوناگونی مواجه می‌شود و لازم است بتواند سازگارانه رفتار کند. این آموزش‌ها باید در کودکی و در مدرسه ارائه شوند تا فرد در بزرگسالی بتواند از مهارت‌های حل مسأله برخوردار باشد.

۳. در تربیت آنچه اهمیت دارد «محیط غنی» است نه «محیط لاکچری». وظیفه خانه و مدرسه آن است که محیطی فراهم بیاورد که کودک فرصت‌های زیادی برای یادگیری و امکان کسب تجربه‌های گوناگون را داشته باشد. ۴. اصول تربیت می‌گویند کودک نیاز به فعالیت، آزادی عمل، درک قواعد، زیستن در کنار دیگران و همپایی با ارزش‌ها دارد. همه این اصول در موقعیت‌های واقعی تحقق می‌یابند نه در یک موقعیت تشریفاتی و شبک و پرهزینه.

۵. در فرایند تربیت، روش‌ها و فنون مهم هستند و نه وسایل و امکانات و تجهیزات. تربیت لاکچری بیشتر به دنبال برتری ظلی، چشم‌هم‌چشمی و تزئین به رقابت است. تربیت متعالی و موفق به‌دنبال پرسشگری، اندیشه ورزی، همکاری، همدلی، خلاقیت و مسئولیت‌پذیری است. آئینده متعلق به انسان‌های توانمند و تاب‌آوری است که به سادگی مسائل را حل می‌کنند و مادیات را وسیله آسایش می‌دانند ولی اسیر ابزار و اموال نیستند. نیکو است که چشم‌انداز سیستم آموزش کشور ما تربیت اندیشمند، خلاق و شهروند هزاره سوم باشد.

اهمیت تیمز و پرلز در جهان

مطالعه تیمز
مجموعه داده‌هایی
پیرامون پیشرفت
تحصیلی هستند
که از دانش‌آموز،
معلم و مدیر
مدرسه به دست
می‌آیند و اطلاعات
خوبی در زمینه
سیاستگذاری در
آموزش و پرورش
برایمان به ارمغان
می‌آورد که یکی
از اجزایی که
مورد توجه قرار
می‌گیرد بحث
پیشرفت تحصیلی
یا کمی کردن
کیفیت تحصیل
در کشورهایی
است که در این
مطالعات شرکت
می‌کنند.

عکس: ایران

گفت‌وگویی «ایران» با عضو هیأت علمی پژوهشگاه آموزش و پرورش درباره آخرین وضعیت مطالعات جهانی تیمز و پرلز

افت کیفیت «سواد خواندن» در نسل جدید

وضعیت مطلوبی نداشته است که در مورد جزئیات این مطالعات با دکتر مسعود کیبیری، عضو هیأت علمی پژوهشگاه آموزش و پرورش به گفت‌وگو پرداختیم.

اجتماعی

سهمیه آفشین فر

خبرنگار

آزمون تیمز و پرلز چه آزمون‌هایی هستند؟

از آنجا که در این بررسی‌ها پیشینه کشورها و بحث‌های پیرامونی نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد به نظر بهتر است به جای آزمون از لفظ مطالعات برای آن استفاده کنیم. مطالعه تیمز مجموعه داده‌هایی پیرامون پیشرفت تحصیلی هستند که از دانش‌آموز، معلم و مدیر مدرسه به دست می‌آیند و اطلاعات خوبی در زمینه سیاستگذاری در آموزش و پرورش برایمان به ارمغان می‌آورد که یکی از اجزایی که مورد توجه قرار می‌گیرد بحث پیشرفت تحصیلی یا کمی کردن کیفیت تحصیل در کشورهایی است که در این مطالعات شرکت می‌کنند.

آخرین باری که این مطالعات انجام شده چه زمانی بود؟

مطالعه تیمز از سال ۱۹۹۵ به طور منظم هر ۴ سال یک بار و مطالعه پرلز از سال ۲۰۰۱ هر ۵ سال یک بار برگزار می‌شود. آخرین دور مطالعه تیمز که اجرا شده و نتایج آن به دست آمده مربوط به سال ۲۰۱۹ است و در فروردین ۲۰۲۳ قرار است

مطالعه تیمز برگزار شود. مطالعه پرلز هم آخرین بار در سال ۲۰۲۱ بوده ولی به دلیل شرایط کرونایی که وجود داشت بعضی کشورها از جمله ایران با تأخیر این مطالعات را برگزار کردند. ایران در سال ۲۰۲۲ کار گردآوری داده‌هایش را انجام داد. یعنی در فروردین و اردیبهشت سال ۱۴۰۱ که اطلاعات آن هنوز منتشر نشده و اواخر فروردین یا اوایل اردیبهشت سال ۱۴۰۲ نتایج آن منتشر خواهد شد.

بر اساس آخرین مطالعات وضعیت کشورمان چه طور بود؟
دو نگاه کلی در مورد وضعیت آموزش کشور خودمان در دوره‌های اخیر است که نمره‌های ما از ۴۳۰ تا ۴۶۰ بوده است. نقطه وسط را باید ۵۰۰ در نظر بگیریم. مثل امتحانی که در مدارس می‌دادید و نقطه وسط ۱۰ بود یا انحراف استاندارد ۱۰۰. اینها شاخص‌هایی است که معمولاً در مطالعات و آزمون‌ها در سطح بین‌المللی به عنوان نکات استاندارد شده در نظر گرفته می‌شوند. ما معمولاً در حال کاهش بازه‌ای بین ۴۳۰ تا ۴۶۰ را داشته‌ایم که گاهی کمتر یا بیشتر بوده ولی این اواخر عملکردمان بر اساس نمره‌ای که محاسبه شده از میانگین بین‌المللی پایین‌تر بوده ایم. البته ما در منطقه‌ای قرار داریم

که کشورهایی از ما هم پایین‌تر هستند. یک نگاه این است که با این مطالعات ببینیم به نسبت گذشته چه قدر فرق کرده‌ایم. در واقع خودمان را با خودمان مقایسه کنیم. مثلاً در پایه چهارم ریاضی از سال ۱۹۹۵ که نمره ایران ۳۸۷ بود ما روند رشد متوازی را داشته‌ایم، به طور تدریجی و گاهی با شدتی زیاد در نمره رشد داشته‌ایم. و در سال ۲۰۱۹ که نمره کشورمان به ۴۴۳ رسیده است. در همان درس در پایه هشتم از سال ۱۹۹۹ تا سال ۲۰۰۷ روند کاهش داشته‌ایم و از سال ۲۰۰۷ به تدریج به سمت بهتر شدن نمره ایران در این پایه به ۴۴۶ رسیده است.

در درس علوم در پایه چهارم تا ۲۰۱۱ روند رو به رشد خوبی را داشتیم. در دهه هشتاد نمره ما ۴۵۳ بود و نمره ایران در این پایه به ۴۴۶ رسیده است. در پایه هشتم از سال ۱۹۹۹ تا سال ۲۰۰۷ روند کاهش داشته‌ایم و از سال ۲۰۰۷ به تدریج به سمت بهتر شدن نمره ایران در این پایه به ۴۴۶ رسیده است. در پایه هشتم از سال ۱۹۹۹ تا سال ۲۰۰۷ روند کاهش داشته‌ایم و از سال ۲۰۰۷ به تدریج به سمت بهتر شدن نمره ایران در این پایه به ۴۴۶ رسیده است.

نتایج این مطالعات به کجا ارائه می‌شود؟ و اهمیت آن برای مسئولان ما چقدر است؟
این سوالاتی است که نمی‌توانیم به صورت کلی جواب دهیم. نه می‌توانیم بگوییم اهمیت ندارد نه می‌توانیم بگوییم خیلی به آن اهمیت می‌دهیم. اما اگر نگاهی به برنامه‌های وزیر آموزش و پرورش ببیند اینشان در برنامه‌هایشان در جایی که از وضعیت آموزش و پرورش صحبت می‌کنند صراحتاً این موارد را در برنامه‌هایشان مطرح می‌کنند و این به معنای آن است که

توجه نکردن به داده‌ها مطالعاتی سیاستگذاری‌ها چه آسیبی می‌آورد؟
را منوجه سیستم آموزشی ما می‌کنند؟
یکی از مهم‌ترین دلایل شرکت در این مطالعات استفاده از تجارب کشورهای دیگر است. مثلاً کشور مالزی یکی از کشورهای خوب برای استفاده از تجربیاتش در سیستم آموزشی ما است. یا باید از داده‌های خودمان استفاده کنیم که در این صورت باید تحقیق کنیم که مثلاً اگر وضعیت معلمان را بهتر کنیم آیا اتفاقی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رخ می‌دهد؟ یا باید از داده‌های دیگر کشورها استفاده کنیم. به هر حال سیاستگذاری باید مبتنی بر شواهد باشد. ما در حوزه کیفیت آموزشی کشورمان در این زمینه‌ها مقدار زیادی اهمال کاری و کم‌توجهی وجود دارد.

این نتایج دیده می‌شود. از طرف دیگر چون ما برنامه‌ای منسجم و هماهنگ برای پژوهش کلی و علمی در خصوص دانش‌آموزان نداریم که ببینیم وضعیت چگونه است، طبعاً استفاده از این داده‌ها هم کمتر می‌شود. به هر حال این مطالعات منبع غنی از داده‌ها است که باید مورد توجه قرار گیرد. برخی از این داده‌ها حتی در خود آموزش و پرورش هم وجود ندارد که ما بتوانیم روند برخی از اتفاقات را پیگیری کنیم. مثلاً مطالعاتی در این زمینه که جو مدارس چگونه است، نداریم و تنها می‌گوییم جو مدارس ما به نسبت گذشته بهتر شده اما هیچ داده‌ای نداریم، چون معمولاً ما داده‌ای را جمع‌آوری نمی‌کنیم و در اختیار پژوهشگران قرار نمی‌دهیم. اما در این مطالعات پیشینه هم مورد توجه قرار می‌گیرد و این باعث می‌شود پژوهشگران منابع غنی در اختیار داشته باشند تا سؤالاتی را که به وجود می‌آید، جواب دهند. از این جهت خیلی کم به این مطالعات توجه شده و کارهایی که انجام می‌شود کارهایی است که خود ما پژوهشگران و دانشجویان انجام می‌دهیم.

یک بحث دیگر اینکه داده‌ها می‌توانند در سیاستگذاری‌ها منشأ اثر مثبت باشند. الان وضعیت خواندن بچه‌ها اصلاً خوب نیست، ما می‌دانیم اگر خواندن خوب نباشد کیفیت یادگیری هم دچار آسیب جدی می‌شود. هر کس در هر حوزه‌ای بخواهد کار کند یکی از ملزومات اولیه آن این است که در خواندن و درک مطلب قوی باشد، اما شرکت کرده هنوز عملکردش پایین‌تر از این است. در همان یک‌بار که در همان یک‌بار هم عملکردش از ایران پایین‌تر بوده است یا عراق در سال ۲۰۱۳ شرکت کرده که هنوز عملکردش به دست نیامده یا افغانستان و ترکمنستان اصلاً در هیچ دوره‌ای شرکت نداشته‌اند. این به معنای آن است که کشورهای ضعیف‌تر از ما هم هستند که شرکت نمی‌کنند و همین باعث می‌شود تا وضعیت ما کمی نزدیک‌تر به آن کشورها باشد. بیش از ۱۶ کشور از کشورهای منطقه در این مطالعات شرکت می‌کنند که

در بین آنها هم وضعیت ایران خیلی چشمگیر نیست. من تحقیقی را انجام دادم که در پایه هفتم کشورهای ایران، امارات، قزاقستان، قطر، عمان و بحرین وضعیت بهتری از ایران دارند و در بین آنها ما یک کشور متوسط به حساب می‌آییم.

نتایج این مطالعات به کجا ارائه می‌شود؟ و اهمیت آن برای مسئولان ما چقدر است؟
این سوالاتی است که نمی‌توانیم به صورت کلی جواب دهیم. نه می‌توانیم بگوییم اهمیت ندارد نه می‌توانیم بگوییم خیلی به آن اهمیت می‌دهیم. اما اگر نگاهی به برنامه‌های وزیر آموزش و پرورش ببیند اینشان در برنامه‌هایشان در جایی که از وضعیت آموزش و پرورش صحبت می‌کنند صراحتاً این موارد را در برنامه‌هایشان مطرح می‌کنند و این به معنای آن است که

در پایه چهارم ریاضی از سال ۱۹۹۵ که نمره ایران ۳۸۷ بوده ما روند رشد متوازی را داشته‌ایم، به طور تدریجی و گاهی با شدتی زیاد در نمره رشد داشته‌ایم. در سال ۲۰۱۹ که نمره کشورمان به ۴۴۳ رسیده است. در همان درس در پایه هشتم از سال ۱۹۹۹ تا سال ۲۰۰۷ روند کاهش داشته‌ایم و از سال ۲۰۰۷ به تدریج به سمت بهتر شدن نمره ایران در این پایه به ۴۴۶ رسیده است.

ابتدایی فرایند شناختی ذهنش در حال شکل‌گیری است. بنابراین اگر چندان اقدامی عملیاتی جود ندارد. تیمز و پرلز موفق خواهیم شد. علاوه بر این اگر در هفته سه مرتبه یعنی در روزهای شنبه، دوشنبه و چهارشنبه برنامه کتابخوانی در کلاس داشته باشیم بسیار مفید است.

اگر در هفته سه مرتبه یعنی در روزهای شنبه، دوشنبه و چهارشنبه برنامه کتابخوانی در کلاس داشته باشیم بسیار مفید است

ابتدایی یک برهه حساس بوده که ما باید نسبت به آن توجه داشته باشیم. در درباره وضعیت دانش‌آموزان ایران در آزمون تیمز و پرلز بیان کرد: آزمون تیمز و پرلز قرار است در اردیبهشت سال ۱۴۰۲ برگزار شود ولی اگر بخواهیم یک مسرری به آخرین مرحله آزمون تا کنون بیندازیم، باید بگوییم مشکلات نتایج ما خوب نبوده است. از سال ۲۰۰۱ تا کنون هر چهار سال یک بار آزمون تیمز و پرلز در ایران برگزار شد. اینها برگزار شده ولی نتایج آن دال بر اینکه بگوییم در برنامه آموزشی ما اتفاق خوبی افتاده، نبوده است.

مسأله تعطیلی‌های پی‌درپی مدارس تأثیر مستقیم آن بر ابعاد روحی و روانی دانش‌آموزان است. اگر دانش‌آموز حال خوبی داشته باشد فرایند یادگیری او به خوبی پیش می‌رود. در عین حال طبق رصدی که انجام دادیم بدترین اثری که تعطیلی مدارس در تهران داشت این بود که دانش‌آموزان از نظر روحی آزرده شده‌اند.

نجدی پازوکی با تأکید بر اینکه مدارس نباید به هر دلیلی تعطیل شوند، گفت: تمام حرف ما این است که نباید با کوچک‌ترین اتفاقی اولین راه‌حل تعطیلی مدرسه باشد. زیرا تعطیلی مدرسه نظام آموزشی کشور را مختل می‌کند. از طرفی بازگرداندن دانش‌آموزان به چرخه یادگیری و آموزش انرزی فراوانی از معلم می‌گیرد. مهم‌تر اینکه زمان طلایی و عمر دانش‌آموزان ما در دوره

معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش از برگزاری آزمون تیمز و پرلز در اردیبهشت ۱۴۰۲ خبر داد

شروع گفتمان سازی آموزشی در مدارس ابتدایی

آموزش

اکرم رضایی ثانی

خبرنگار

سختی قرار بگیرند دچار استرس و مشکلات روحی می‌شوند. طرح شهاب در واقع مخفف شناسایی و هدایت استعدادهای برتر است که آموزش و پرورش تصمیم دارد با این طرح استعداد دانش‌آموزان در ابعاد مختلف را کشف و شناسایی کند اما از زمان شیوع کرونا تا به امروز تلاشی برای تقویت دانش‌آموزان جهت موفقیت در طرح شهاب صورت نگرفت. از سوی دیگر نگرانی جدی برای کاهش آموزه‌های دانش‌آموزان در دنبال تعطیلی‌های مدارس در سال‌های کرونا و روزهای آلودگی هوا وجود دارد.

معمومه نجفی پازوکی معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش در گفت‌وگو با «ایران» درباره چرایی عدم اجرای طرح شهاب بیان کرد: درباره اجرای طرح شهاب جلساتی با سازمان استعدادهای درخشان داشتیم و در پی

از سال ۲۰۰۱ تا کنون هر چهار سال یک بار آزمون تیمز و پرلز در ایران برگزار شد

ولی نتایج آن دال بر اینکه بگوییم در نظام آموزشی ما اتفاق خوبی افتاده، نبوده است

طرح شهاب به عنوان طرحی برای شناسایی استعداد دانش‌آموزان در مدارس ابتدایی عنوان شد. در عین حال یکی از مهم‌ترین دلایل حذف آزمون‌های تیزهوشان و نمونه‌دولتی در پایه اول متوسطه دور کردن استرس از دانش‌آموزان است چرا که نحوه ارزیابی دانش‌آموزان در امتحانات دوره ابتدایی به صورت توصیفی است و این با برگزاری آزمون پس از اتمام دوره ابتدایی مغایرت دارد چرا که دانش‌آموزان شش سال به صورت توصیفی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند و وقتی یک‌دهه در معرض چنین آزمون